

Birkenes kommune

Kontrollutvalgets årsmelding 2018

Temark

Agder og Telemark
Kontrollutvalgssekretariat IKS

1. INNLEDNING

Kontrollutvalget avgir med dette en samlet årsmelding for 2018. Denne skal gi et bilde av utvalgets formelle rolle, instruks, forholdet til revisjonen og sekretariatet og de viktigste saker som er behandlet i året med kommentar. Kontrollutvalget avgir hvert år uttalelse til kommuneregnskapet, adressert til kommunestyret. Etter forskrift for kontrollutvalg, skal kontrollutvalget årlig rapportere om resultatet av gjennomførte forvaltningsrevisjonsprosjekter og selskapskontroll. Bestemmelsen må ses i sammenheng med vedtatte planer og presenteres på denne måten for året 2018.

2. KONTROLLUTVALGETS SAMMENSETNING

Kontrollutvalget velges av kommunestyret og skal på vegne av kommunestyret føre det løpende tilsynet med den kommunale forvaltningen. Alle kommuner og fylkeskommuner er pliktig å velge et kontrollutvalg. Kommunestyret kan foreta nyvalg av kontrollutvalgets medlemmer i valgperioden, men da må hele utvalget velges på nytt. Regler for valg av medlemmer til kontrollutvalget er fastsatt i egen forskrift. Det er strenge begrensninger i hvem som er valgbare til utvalget. Sist kommunevalg førte til at det ble valgt nye medlemmer i kontrollutvalget fra oktober 2015. I tillegg vedtok kommunestyret i forbindelse med kommunevalget å utvide utvalget fra tre til fem medlemmer.

Medlemmer og varamedlemmer (2018):

Medlemmer	Varamedlemmer
Wiggo Svendsen (H), leder	Felles varaliste:
Knut Gunnar Solli (AP), Nestleder	1. Olav Vehusheia (H)
Iren Sommerset (SV), Medlem	2. Eva Aabel Retterholt (SP)
Olav Heimdal (SP), Medlem	3. Kristian Jon Svaland (SP)
Inger E.B. Slågedal (SV), Medlem	

Kommuneloven krever at minst ett av medlemmene skal velges blant kommunestyrets medlemmer. Departementet har tolket det slik at dette gjelder valg ved kommunestyrets konstituering.

3. RAMMER FOR KONTROLLUTVALGETS ARBEID

Etter Kommunelevers § 77 er kommunestyret pålagt å opprette et eget kontrollutvalg som skal forestå løpende tilsyn og kontroll med den kommunale forvaltning og de folkevalgte organ som kommunestyret har opprettet. Tilsynet og kontrollen skjer på vegne av kommunestyret.

Kommunelevers § 77 slår fast:

”Kontrollutvalget skal påse at kommunens eller fylkeskommunens regnskaper blir revidert på en betryggende måte. Kontrollutvalget skal videre påse at det føres kontroll med at den økonomiske forvaltning foregår i samsvar med gjeldende bestemmelser og vedtak, og at det blir gjennomført systematiske vurderinger av økonomi, produktivitet, måloppnåelse og virkninger ut fra kommunestyrets eller fylkestingets vedtak og forutsetninger (forvaltningsrevisjon).

Kontrollutvalget skal påse at det føres kontroll med forvaltningen av kommunens eller fylkeskommunens interesser i selskaper m.m.”

Kontrollutvalgets oppgaver er i utgangspunktet gitt i kommuneloven § 77, og i forskrift om kontrollutvalg av 15.06.2004, men kommunestyret kan konkret be utvalget utføre særskilte tilsynsoppgaver på sine vegne. Kontrollutvalgets hovedoppgave er å føre tilsyn og kontroll med den kommunale forvaltningen på vegne av kommunestyret og påse at kommunen har en forsvarlig revisjonsordning. Kontrollutvalget skal ifølge kommuneloven sørge for mange oppgaver som vi vil komme nærmere inn på senere.

4. OPPLÆRING OG KURS

Det stilles stadig større krav og forventninger til kontrollutvalgets kompetanse, både fra det politiske miljø og kommunens innbyggere. Endret regelverk gjør det nødvendig å legge til rette for opplæring og kursvirksomhet for alle medlemmer av kontrollutvalget. Kunnskap om kontrollutvalgets rolle, oppgaver og lovverk er nødvendig for å utføre de oppgaver som fremgår av lov og forskrift. Slik opplæring og kursvirksomhet kan skje lokalt (høst og vårkonferanse i regi av Temark) eller gjennom sentrale tilbud. Kontrollutvalget inviteres blant annet årlig til landskonferansen for kontrollutvalg i regi av Norges kommunerevisorforbund (NKRF) og fagkonferansen i regi av Forum for kontroll og tilsyn (FKT). Disse samlingene er viktige for å tilføre kontrollutvalgets medlemmer ny kunnskap, og det er en arena der kontrollutvalgs medlemmer fra hele landet møtes og drøfter saker og arbeidsmetoder. Agder og Telemark kontrollutvalgssekretariat IKS (Temark) arrangerte i 2018 to konferanser (høst- og vårkonferanse).

Hensikten med denne opplæringsdagen har vært å bidra til å øke og utvikle nye og erfarne kontrollutvalgsmedlemmer sin kompetanse om kontrollutvalgets rolle, oppgaver og lovverk, samt en innføring i revisjonens og sekretariatets rolle og oppgaver.

5. SEKRETARIAT

Kontrollutvalget får sekretariatsbistand fra Agder og Telemark kontrollutvalgssekretariat IKS (Temark). Kommunen ble medeier av Temark fra 01.07.14 i forbindelse med etableringen av sekretariatet i Agder. Med oppdrag for 31 kommuner og 3 fylkeskommuner i Vest-Agder, Aust-Agder og Telemark er Temark landets nest største kontrollutvalgssekretariat. Sekretariatet har åtte ansatte og fast sekretær for kontrollutvalget har vært Alexander Etsy Jensen og Agnes Gullingsrud Fjeldstad.

Sekretariatet skriver saksframstillinger, bistår kontrollutvalget i praktisk tilrettelegging og oppfølging av møter, samt vedtaksoppfølging. I det løpende arbeidet er sekretariatet bindeledd mellom utvalg og revisjonen, og utfører oppgaver på vegne av kontrollutvalget.

6. REVISJON

Kommunen er medeier i, og har avtale om levering av revisjonstjenester fra Aust-Agder revisjon IKS. Selskapet leverer revisjonstjenester til ti kommuner og Aust-Agder fylkeskommune. Selskapet utfører regnskapsrevisjon, forvaltningsrevisjon og selskapskontroll for kommunen. Oppdragsansvarlig regnskapsrevisor er Ketil Raknes og oppdragsansvarlig forvaltningsrevisor er Kristian Fjellheim Bakke. Hovedrevisor for Birkenes er Øyvind Nilsen.

7. ØKONOMI

For å utøve sin funksjon på en god måte har kontrollutvalget lagt vekt på å be kommunestyret om økonomiske rammer som muliggjør den aktiviteten som det legges opp til i møte- og arbeidsplanen. Kontrollutvalget er i henhold til kommuneloven pålagt å utarbeide budsjettforslag for kontroll- og tilsynsvirksomheten i kommunen.

Regnskapstallene for den samlede kontroll- og tilsynsvirksomheten i kommunen fremkommer av kommunens samlede årsregnskap. Under følger budsjett- og regnskapstall for 2018.

Beskrivelse	Budsjett 2018	Regnskap 2018
Møtegodtgjørelse m.v.	30 000	11 781
Kurs og andre utgifter	50 000	8 913
Til disposisjon for kontrollutvalget (andre utgifter)	10 000	4 311
Kjøp fra IKS		
a. Revisjon (revisjonshonorar, møtedeltagelse og forberedelse)	592 000	592 000
b. Selskapskontroll	-	-
c. Sekretariat (Temark fra 01.07.14)	93 000	92 800
Totalutgifter	775 000	709 805

Kontroll, tilsyn og revisjon i Birkenes kommune har samlet hatt et regnskapsmessig mindreforbruk på kr 65 195,- i 2018. Dette kan forklares som følger:

- Kurs og andre utgifter har et mindreforbruk på ca. kr 41 000,-. Dette skyldes at det var færre enn budsjettert som hadde anledning til å delta på de budsjetterte opplæringstiltakene.
- Møtegodtgjørelse har et mindreforbruk på ca. kr 18 000,-. Dette skyldes at fast godtgjørelse for 2. halvår 2018 med total kr 14 347 blir utbetalt i 2019.

8. KONTROLLUTVALGETS ARBEID – MØTER OG SAKER

Kontrollutvalget har i 2018 avholdt 5 møter og behandlet 43 saker.

Stortinget har vedtatt å oppheve kommuneloven § 77 nr. 8. Det innebærer at kontrollutvalget i likhet med andre folkevalgte organ som hovedregel skal holde åpne møter. Lovendringen trådte i kraft fra 01.07.2013.

Sakskart, saksdokumenter og protokoller legges løpende ut på kommunens og sekretariatets hjemmeside (www.temark.no).

Utvalget ønsker å ha oppdatert informasjon om kommunens virksomhet, og samtidig gjøre egen funksjon mer kjent. Administrasjonen har ved flere anledninger blitt invitert til kontrollutvalget for å orientere om forskjellige virksomhetsområder i kommunen.

Kontrollutvalget inviterer ledere og andre nøkkelpersoner i organisasjonen for å bli orientert om og stille aktuelle spørsmål knyttet til forvaltningen, og for å bli gjensidig oppdatert og orientert om det enkelte tjenesteområdet og kontrollutvalgets rolle. Følgende personer har møtt i kontrollutvalget i Birkenes i 2018, utover medlemmer, revisorer og sekretær:

- Ordfører Anders Christiansen
- Rådmann Anne Stapnes
- Teknisk sjef Halvor Nes
- Kemner Hans Ditlef Christiansen
- Økonomisjef Tom Olstad
- Regnskapsansvarlig Birgit Nomeland
- Enhetsleder ressurscenter Terje Bakken
- Kommunalsjef helse og velferd Bente M. Somdal
- Arkiverer Hildegunn Lia Tang
- Enhetsleder for teknisk forvaltning Merete Holtan
- Personvernombud Dagfrid Aasen
- Beredskapskoordinator Øyvind Raen

En stor del av kontrollutvalgets saksbehandling omfatter forhold utvalget er pålagt å arbeide med, gjennom kravene i kommuneloven § 77 og forskrift om kontrollutvalg. Hvilket fokus som velges i de ulike arbeidsoppgavene er det i stor grad opp til utvalget å definere selv.

Kontrollutvalget kan etter anmodning fra kommunestyret, etter innspill fra innbyggere eller på eget initiativ ta opp forhold ved kommunens virksomhet, som kan knyttes til utvalgets tilsynsarbeid. Kontrollutvalget er også opptatt av hvordan kommunen følger opp rapporter fra andre tilsyn.

I det følgende har vi trukket frem saker som har vært behandlet i løpet av året 2018. Regnskapsrevisjon, forvaltningsrevisjon og selskapskontroller er trukket ut som egne kapitler henholdsvis kapittel 9, 10 og 11.

Saker som behandles i hvert møte:

- Godkjenning av møteinnkalling
- Godkjenning av protokoll fra sist møte
- Orientering fra revisjonen i møte
- Referatsaker i møte
- Eventuelt i møte

Saker kontrollutvalget har behandlet:

- Oppfølging – Kontor til kirkelig fellesråd og kommunens ansvar
- Status vedr. boliger for vanskeligstilte
- Tiltak utført på ikke-kommunal vei – Orientering vedr. kommunens praksis
- Årsmelding 2017 for kontrollutvalget i Birkenes kommune
- Revisors egenvurdering av uavhengighet
- Årsrapport og årsregnskap 2017 fra kemneren i Kristiansandregionen – Birkenes
- Årsregnskap og årsberetning 2017 for Birkenes kommune – kontrollutvalgets uttalelse
- Orientering om SLT arbeidet i Birkenes kommune
- Arbeidstilsynets tilsyn med hjemmetjenesten og boveiledertjenesten i Birkenes kommune
- Lukking av avvik etter tilsyn med helsemessig og sosial beredskap i Birkenes kommune – Fylkesmannen i Aust- og Vest-Agder
- Orientering – Felles statlig tilsynskalender for 2018
- Orientering om den økonomiske situasjonen pr 1. tertial 2018 – Birkenes kommune
- Oppfølging – kommunens kostnader knyttet til brukerbetaling for kart- og oppmålingstjenester
- Oppfølging – Orientering om kommunens rutiner og praksis for arkivering og journalføring
- Bestemmelser for frister for saksbehandlingen i offentlig forvaltning og manglende svar på henvendelser
- Oppfølging – Kommunens kostnader knyttet til brukerbetaling for kart- og oppmålingstjenester
- Oppfølging – Eiendomssalg på Valstrand, hvor kommunen har solgt kommunal eiendom til Aanesland Fabrikker AS
- Budsjett for kontroll og tilsyn 2019 – Birkenes kommune
- Birkenes kommunes implementering av GDPR
- Tilsyn med beredskapsplanlegging i Birkenes kommune og flomsikring
- Økonomisk situasjon pr 2. tertial 2018 Birkenes kommune
- Overflatevann i Smedens Kjerr 35 og saksbehandling av oppført støttemur
- Møte- og arbeidsplan for 2019

9. REGNSKAPSREVISJON

Revisjon av årsregnskapet er en helt sentral del av kommunens egenkontroll. Revisor skal gi trygghet for at en kan stole på informasjonen kommunen gir om sin økonomi. Dette er en viktig oppgave. Revisor er en uavhengig og objektiv tredjeperson som gjennom sine kontroller kan avdekke og forebygge feil og mangler i den økonomiske rapporteringen. Revisor vil i tillegg veilede kommunen for å bidra til å forebygge og avdekke feil og misligheter.

Kontrollutvalget skal påse at kommunen blir revidert på en betryggende måte. Utvalget er derfor avhengig av at revisor gir tilstrekkelig rapportering om revisjonsarbeidet. At kontrollutvalget og revisor har en god dialog og god forståelse av sine oppgaver, er viktige forutsetninger for å være trygg på at revisjonsarbeidet blir forsvarlig utført.

I tillegg til avgitte beretninger og uttalelser mottar kontrollutvalget jevnlig i møter med informasjon om utført regnskapsrevisjon. Revisor har i 2018 i tråd med god revisjonsskikk lagt frem sine uavhengighetserklæringer og presentert den overordnede regnskapsrevisjonsstrategien for 2018. Kontrollutvalget har ved flere anledninger gitt uttrykk for at det gjøres mye godt arbeid innenfor området regnskapsrevisjon og at de er fornøyd med måten revisjonen løser oppdraget på.

10. FORVALTNINGSREVISJON

Forvaltningsrevisjon er et verktøy som kommunestyret og kontrollutvalget skal bruke for å sikre at kommunen drives på en måte som ivaretar innbyggernes behov og rettigheter best mulig. Forvaltningsrevisjon er en av de pålagte oppgavene til kontrollutvalget. Gjennom forvaltningsrevisjon kan kontrollutvalget undersøke om kommunen etterlever regelverk, når fastsatte mål, og om ressursene forvaltes på en effektiv måte.

Kontrollutvalget har vært delaktig i valg av tema og utforming av problemstillinger basert på en risiko- og vesentlighetsvurdering, innenfor de rammer som er gitt av kommunestyret. Kontrollutvalget er delegert myndighet til å bestemme hvordan avsatte ressurser til forvaltningsrevisjon skal benyttes, og revisjonen har gjennomført forvaltningsrevisjonen i henhold til faglige krav i løpet av valgperioden.

Selv om det er spesifikke krav til gjennomføring av en forvaltningsrevisjon, er det viktig at kontrollutvalget involverer seg i valg av problemstillinger, avgrensninger og tilnærming. Forvaltningsrevisjon gir kontrollutvalget muligheten til å gå i dybden i ulike saksforhold, innen ethvert virksomhetsområde i kommunen. Forvaltningsrevisjon vil derfor kunne ha høy nytteverdi, både i utvalgets kontrollvirksomhet, og i kommunens internkontroll og forbedringsarbeid.

Kontrollutvalget skal minst en gang i valgperioden og senest innen utgangen av året etter at kommunestyret er konstituert, utarbeide en plan for forvaltningsrevisjon. Planen skal vedtas av

kommunestyret selv, men kommunestyret kan delegere til kontrollutvalget å gjøre endringer i planperioden.

Kontrollutvalget behandlet i møte 18.04.16 sak nr. 12/16 overordnet analyse/plan for forvaltningsrevisjon for Birkenes kommune for perioden 2016-2019 utarbeidet av Aust-Agder Revisjon IKS. Planen er godkjent av kommunestyret i møte 15.12.16 sak 86/16. Områder som prioriteres i plan for forvaltningsrevisjon 2016-2019:

1. Spesialundervisning i grunnskolesektoren
 - Eventuelt tema for forvaltningsrevisjon: Undersøke saksbehandlingen av enkelte vedtak for spesialundervisning, og belyse eventuelle årsaker til den høye andelen elever med spesialundervisning i Birkenes kommune.
2. Eldreomsorg – Institusjon og hjemmetjenester
 - Eventuelt tema for forvaltningsrevisjon: Ressursbruk, kvalitet og kompetanse i eldreomsorgen.
3. Barnevern
 - Kvalitet i barnevernstjenesten. Mulig samordnet kontroll med de andre eierkommunene.

Birkenes kommune har en ramme på 2 prosjekter i valgperioden, noe avhengig av omfanget på de ulike prosjektene. Planen ble oversendt kommunestyret for godkjenning. Kommunestyret har senere behandlet planen.

Forvaltningsrevisjon barnevern

Kontrollutvalget behandlet ingen forvaltningsrevisjonsrapporter i henhold til RSK 001 (standard for forvaltningsrevisjon) i 2017. Kontrollutvalget har hatt et ønske om å få til en felles forvaltningsrevisjon av barnevernssamarbeidet i sammen med de andre samarbeidskommunene. Dette har tatt tid å få avklart og er også en faktor som har forsinket bestillingsprosessen. I slutten av 2017 ble det avklart at 2 av kommunene ikke ønsker å prioritere dette prosjektet på nåværende tidspunkt. Forvaltningsrevisjonen er derfor lagt på is.

Forvaltningsrevisjon innkjøp

Kontrollutvalget har bestilt neste forvaltningsrevisjonsprosjekt med tema "Innkjøp i Birkenes kommune" i møte 27.09.17 (sak 27/17-1b) med følgende tre problemstillinger:

1. Har Birkenes kommune tilfredsstillende rutiner og systemer som sikrer overholdelse av kravene til offentlige innkjøp?
2. I hvilken grad tilfredsstiller Birkenes kommune lov om offentlige anskaffelser når det gjelder krav til konkurranse ved kjøp under nasjonal terskelverdi?
3. I hvilken grad etterlever Birkenes kommune gjeldende rammeavtaler ved innkjøp av varer og tjenester?

I rapporten, presentert i møte 24.09.2018, kom revisjonen med følgende anbefalinger til Birkenes kommune:

«- Revisjonen anbefaler at rådmannen på bakgrunn av revisjonens vurderinger sikrer tilstrekkelig kompetanse for relevant personell innen innkjøpsområdet. Da med spesielt fokus på dokumentering av innkjøpsprosesser og etablering av rammeavtaler som på utpekte områder kan være risikodempende

- Revisjonen anbefaler at Birkenes kommune i det videre arbeidet med utarbeidelse av et helhetlig internkontrollsystem etablerer rutiner og prosedyrer som med rimelig sikkerhet sikrer at den øverste administrative ledelse gjennom rapportering fra enhetene kan føre betryggende kontroll med kommunens forvaltning.»

Sekretariatet vurderte at revisjonen hadde svart på bestillingen i vedtaket fra kontrollutvalget i møte 27.09.2017, og sluttet seg videre til revisjonens konklusjoner og anbefalinger. Kontrollutvalget ble rådet til å innstille til kommunestyret at rådmann skal følge opp revisjonens anbefalinger som går frem av rapporten.

Kontrollutvalget gjorde i møte følgende vedtak:

«Kontrollutvalget slutter seg til revisjonens konklusjoner og anbefalinger som fremgår av rapport fra forvaltningsrevisjon - Innkjøp i Birkenes kommune.

Kontrollutvalget innstiller kommunestyret til å gjøre følgende vedtak:

Kommunestyret slutter seg til revisjonens konklusjoner og anbefalinger som fremgår av rapport fra forvaltningsrevisjon - Innkjøp i Birkenes kommune, og ber rådmann følge opp revisjonens anbefalinger om:

- at rådmannen på bakgrunn av revisjonens vurderinger sikrer tilstrekkelig kompetanse for relevant personell innen innkjøpsområdet. Da med spesielt fokus på dokumentering av innkjøpsprosesser og etablering av rammeavtaler som på utpekte områder kan være risikodempende

- at Birkenes kommune i det videre arbeidet med utarbeidelse av et helhetlig internkontrollsystem etablerer rutiner og prosedyrer som med rimelig sikkerhet sikrer at den øverste administrative ledelse gjennom rapportering fra enhetene kan føre betryggende kontroll med kommunens forvaltning

Kommunestyret ber rådmannen om å gi en skriftlig tilbakemelding til kontrollutvalget innen utgangen av april 2019 om hvordan anbefalingene er fulgt opp.»

11. SELSKAPSKONTROLL

Selskapskontroll er en av de pålagte oppgavene til kontrollutvalget og er et viktig virkemiddel for å sikre at selskapene underlegges demokratisk styring og kontroll.

Plan for selskapskontroll for inneværende valgperiode ble lagt frem for kontrollutvalget i møte 26.09.16 sak 21/16. Planen ble senere godkjent av kommunestyret i møte 15.12.16 sak 87/16. Kontrollutvalget har fullmakt til å prioritere hvilke selskaper som skal kontrolleres. I planen ligger følgende selskaper til prioritering:

1. Lillesand og Birkenes Interkommunale avfallsselskap (Vesentlighet: middels/høy)

LIBIR IKS

Kontrollutvalget i Birkenes kommune vedtok i møte 27.09.17 sak 23/17 å gjennomføre en selskapskontroll av LIBIR IKS i sammen med Lillesand kommune. Aust-Agder Revisjon IKS ved forvaltningsrevisor Stine Norrøne Beck la frem rapport fra selskapskontroll i LIBIR IKS i møte 23.04.2018. Kontrollutvalget gjorde da følgende vedtak:

«Kontrollutvalget tar rapport fra selskapskontroll i LIBIR IKS til orientering, og oversender rapporten til kommunestyret/bystyret for behandling med kontrollutvalgets innstilling.

Med utgangspunkt i de funn som er gjort i denne selskapskontrollen anbefaler kontrollutvalget at kommunestyret/bystyret:

- Påser at selskapet utformer egne etiske retningslinjer i tråd med eierskapsmeldingen, eller sikrer at selskapet er kjent med eiernes etiske retningslinjer.
- Påser at det utformes en rapporteringsrutine fra selskapet, i tråd med kommunens eierskapsmeldinger.
- Vurderer å igangsette Eiermøter med LiBiR IKS, noe også selskapet har interesse av.
- Påse at det utarbeides ny eierskapsmelding da den nåværende vurderes å være utdatert, da den er fra 2010.

Rapporten oversendes selskapet v/daglig leder og styreleder til orientering.

Kommunestyret/bystyret ber rådmennene i de to eierkommunene om å gi en samlet tilbakemelding til kontrollutvalgene innen utgangen av oktober 2018 om hvordan anbefalingene er blitt fulgt opp.»

Konsesjonskraft IKS

Kontrollutvalget vedtok i tillegg i møte 19.06.2018 å bestille prosjektplan fra Aust-Agder Revisjon IKS for selskapskontroll i Konsesjonskraft IKS. Vedtaket forutsatte at en stor andel av de øvrige eierne også ble med på selskapskontrollen. Prosjektplan for selskapskontroll i Konsesjonskraft IKS ble vedtatt i møte 24.09.2018 med følgende vedtak:

«Prosjektplan for selskapskontroll i Konsesjonskraft IKS vedtas slik den foreligger. Kontrollutvalget ber om å bli holdt orientert gjennom prosjektets gang. Rapport til kontrollutvalget forventes innen første halvår 2019.»

12. KONKLUSJON OG AVSLUTTENDE KOMMENTARER

Kontrollutvalgets årsmelding for 2018 legges med dette frem for kommunestyret til orientering. Ved å se årsplan og årsmelding for 2018 i sammenheng, kan kommunestyret se om de vedtatte oppgaver og målsettinger for kontrollutvalget er eller blir fulgt opp.

Birkenes, 4. februar 2019

Wiggo Svendsen (sign.)
(sign.)
Leder

Agnes Gullingsrud Fjeldstad
Sekretær